

Zenginlerin İftar Sofralarında - Ramazan Sohbetleri Ahmet Rasim

“Trakya İftarları” başlığı ile yazmış olduğum makale okunmuşsa elbette onda yazılı olan: “Bu taraflarda bir anane vardır. Ramazan’a iki üç gün kala zenginlerimiz fakir düşmüş, kalmış akrabalarına, pirincinden yağına varınca erzak gönderirler... Bundan başka eve giren bütün erzak ve eşyaya fukaranın hakkı verilmeden el sürülmezdi.” satırları da okunmuş olsa gerektir. Bu üç satır bize koca bir yardımlaşma mazisinin hatıratını uzun uzun söyler. Varsın içimizden işine gelmeyenler maziye bakmaktan yüz çevirsinler... Onlar, sanki bu gidişle istikbali mi gözetliyoruz, demek istiyorlar? Yağma mı var?.. Hangi gözle, hangi gözlükle, hangi dürbünle? Mazi ile hâli mukayeseden, tahminden âciz olan, böyle derin bir meçhuller denizinde mutlaka bocalar. Dalarsa bir daha yüze çıkamaz!..

Bir millet kendi mazisini bütün olayları, ananeleri, onu hâlden ayıran bütün küçük farkları, şekilleri, hatıraları, hududu, hatta haritaları, bir nevi sinema demek olan tarihî, içtimai, felsefi, iktisadi panoramaları ile bilmedikçe istikbali göremez. Istikbali görmek marifetini, maziyi toplamak suretiyle beşeriyet içinde ilk vakanüvis kim ise o icat etmiştir.

Her ne ise!.. Gelelim bahsimize:

Bu yardım usulü yalnız Trakya’da değil, İslam’ın hemen her diyarında geçerlidir.

Vakti saadette fukarayı sâbirin kafilesini teşkil eden Ashabı Suffa’ya edilen yiyecek yardımı sonraları, bin güçlük, bin zahmet ile açtığımız aşhanelerin elbette mükemmeli olan imaretlere dönüşmüştü. Hem de böyle başa kakmakla değil, fisebilullah!.. Fukaranın ne adedi sayılırdı ne de şahsiyeti aranırdı. Yalnız kocaman kapıların üstüne:

“İnnema nut’imüküm” ayeti celilesi yazılırdı. Senin için, benim için, onun için diye ayrımlara gidilmezdi. Alçak gönüllülükle:

“Livechillah...” denir, açık bırakılırdı. Alâ buğdaydan fodlalar, âlâ pirinçten, buğdaydan çorbalar; etli, zerdeli pilavlar, nazlı aşlar, kavurmalar yapılırdı; tas tas ihtiyaç sahiplerine verilirdi. Öyle kazanları vardı ki insan içine düşse boğulur, öyle kepeçeleri vardı ki bir dolusu insanı doyururdu.

Merhametin eksildiği yerde bereket durmaz. Siz ey bununla “kadın sözü” diye eğlenmek isteyenler!.. Şu günlerde bir fakire bir kâse çorba içirdiniz mi?.. Hele bir tanesinin yavaş yavaş koluna girip de onu minnet yükünden kurtaracak şekilde doyurun da bakın, hissedeceğiniz tokluk, sizi kaç gün idare eder?

Ben çocukluğumda gördüm. Ekseriya kadın erkek, evin büyüğü her kimse, iftara yakın

mutfağa iner, aşçısı var ise ona:

“Neler var?” diye sorar, o da bir bir sayar, aşçısı yoksa bizzat kendisi tencereleri yoklar, zihninde topladığı yekûn üzerinden çorba başta olmak üzere üç veya dört beş türlü yemek seçerdi. Bu yemekler çoğunlukla çorba ile beraber et, bir pilav, bir tatlıdan ibaret olurdu. Bunlardan sahanlara, kâselere veya tabaklara koydurur veya koyar, kapaklarını kapar, bir tepsiye dizer, üstünü örter; ya kendisi ya oğlu, kızı, karısı veya bir adamı ile herhangi bir fakirin evine götürüp verirdi.

“Pek mi çabuk yolladım?.. Öyle ya... Çorba kâsesinin altını unuttum.” Evet. Çorba kâsesinin altını! Buraya da hâl ve vaktine göre çeyrek, yarım, bir lira yapıştırmayı unutmazdı!.. Ondan sonra kendi sofrasının başına geçer; hamdle, salavatla iftar topunu bekler, duydu mu ferih ve fahur orucunu bozardı.

“Biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar.” derlerse inanın. Bize hayır ve mürüvvet hususunda eksiklik geldiği günden beri açlığı hatırımızdan çıkaramamış olduğumuzu az çok düşünmekle idrak edebiliriz.

Pek etraflı hatırlarım ki akşamüstü evine, konağına girer girmez ilk adımdan sonra:

— Sofralıklar gitti mi? diye telaş gösteren zatlar çokça idi. Hele “gitmedi... hazırlanıyor...” denilsin kabil mi?

Mahallelerde esnaftan, orta hallilerden beş-altı zat birleşir, sıra yaparlar; birer ikişer gün fasıla ile imam efendiyi, hacı efendiyi, birinci muhtarı iftara davet ederlerdi. Imam da hacı da muhtar da bu davetin, muhtaç mahallelilere delalet etmek manasını taşıdığını bilirler; ona göre beraberlerine davetli alırlardı.

Bu işler bütün el altından yapılır, görülürdü. Kiraları bu türlü gizli hayırların biraz açığa dış vurmuş nevidir, ilan ve açıklamadan çekinilirdi. Hatta birini methüsenâ etmekte:

“Gizli fukarası pek çoktur!” denildiği bu sebepten ileri gelmiştir. Şimdi, on kuruş verdin mi - güya başkalarına da şevk getirsin diyegazeteye yazdırmak için yazı işleri odalarına gide gele yoruluyoruz!..

Evet, böyle bir hayırlı işi ticaret reklamları için yüklenenler hakkında açıkça bir şey söylemeye hakkımız yoktur. İhtimal ki bu nevi ilanların, diğer mürüvvet sahiplerini ikaz etmekte az çok faydası bile vardır. Maksadım, hayır ve mürüvvetin Allah indinde olmasındaki makbuliyeti tekrar etmektir. İşte İslamiyet'teki hikmet, insanlıktaki bu makbuliyet ile aşikâr olur.

(...)

Ahmet Rasim, Ramazan Sohbetleri

Metinde Geçen Bazı Kelime ve Kelime Gruplarının Anlamları

Ashabı Suffa: Mescid-i Nebevi'ye sığınmış fakir, genç Müslümanlar.

aşikâr: Açık, apaçık, belli, meydanda. delalet etmek: Oncülük etmek.

ferih ve fahur: Rahat, geniş, ferah. fisebilullah: Allah yolunda, Allah için.

fodla: Çoğunlukla imaretlerde yoksullara verilen kepekli undan yapılmış pideye benzer bir ekmek türü.

fukarayı sâbirin: Sabreden fakirler.

hatırat: Anılar.

içtimai: Toplumsal.

Innema nut'imüküm: "Kuşkusuz sizi biz doyururuz." anlamında, Kur'an'dan bir ifade.

kabil: Mümkün.

livechullah: Allah'ın cemalini görmek için, sırf

Allah rızası için.

makbuliyet: Makbul olma, kabul edilme.

methüsenâ: Övme, ululama.

mürüvvet: Cömertlik, mertlik.

nazlı aş: Pirinçle yapılan, tarçın ve Antep fıstığı ile sunulan bir çeşit tatlı.

vakanüvis: Osmanlı Devleti'nde zamanın olaylarını tespit etmek ve yazmakla görevli devlet tarihçisi.

vakti saadet: Hz. Muhammed'in yaşadığı zaman, saadet asrı, devrisaadet, asrısaadet.

zerde: Safranla renk ve koku verilen bir çeşit şekerli pirinç peltesi.